

ČASOPISI U HRVATSKOJ POSVEĆENI 50-GODIŠNJICI SKJ

Bez sumnje je vrijedno zabilježiti da je nekoliko časopisa u Hrvatskoj u toku 1969. posvetilo posebne brojeve pedesetoj obljetnici Saveza komunista Jugoslavije. To ima dvostruko značenje. Prvo, mnogi tekstovi u tim časopisima čine vrijedan prilog daljnjem znanstvenom istraživanju niza pitanja, i drugo, oni, uz ostale, poglavito znanstvenopopularne priloge, pridonose popularizaciji povijesti SKJ, što u nas inače nije čest slučaj. Ovdje ćemo se samo radi informiranja osvrnuti na te priloge.

NAŠE TEME, časopis koji izdaje Republička konferencija Saveza omladine Hrvatske, posvetio je br. 7. jubileju SKJ. U povodu toga objavio je više zanimljivih članaka koji, gledajući u cjelini, obuhvaćaju razvojni put SKJ od osnutka KPJ pa do naših dana. Članak *M. Tripala*: Razvoj komunističkog pokreta u Hrvatskoj (priređen na osnovu referata što ga je autor podnio na svečanoj sjednici Centralnog komiteta SK Hrvatske u Zagrebu 28. IV 1969) daje sažet i cjelovit pogled na neka bitna pitanja iz naznačene teme. Ostali prilozii bave se razmatranjem pojedinih komponenata ili problema, bitnih u određenim razdobljima povijesnog razvoja SKJ. *L. Kobsa*, u napisu O gledištima KPJ na nacionalno pitanje u Jugoslaviji u razdoblju između dva svjetska rata, ukazuje na osnovne etape u programatskom razvoju odnosa KPJ prema nacionalnom pitanju. *S. Šuvar*, u članku Komunistička partija Jugoslavije i seljačko pitanje, razmatra bitne probleme koji su obilježavali proces sazrijevanja programa i politike KPJ prema ovom značajnom pitanju. U svom članku Komunistička partija Jugoslavije i lijeva inteligencija *M. Iveković* iznosi niz zanimljivih i važnih pitanja iz razvoja KPJ, za koja inače znanost još uvijek pokazuje premalo interesa. Autor je težište postavio na probleme razvoja lijeve inteligencije u Hrvatskoj. Članak *Z. Čepe* Komunistička partija Jugoslavije i Kominterna sadrži kratak prikaz nekih važnijih momenata iz razvoja odnosa između KPJ i KI od 1919—1943. Sindikalna djelatnost komunista u Hrvatskoj od uvođenja šestojanuarskog režima do sloma Kraljevine Jugoslavije predmet je kraćeg članka *B. Janjatovićeve* KPJ i sindikati u Hrvatskoj u razdoblju 1929—1941. godine. Presjek kroz razvoj revolucionarnog omladinskog pokreta od osnutka SKOJ-a do naših dana daje članak *M. Bolfeka* O kontinuitetu razvitka revolucionarnog omladinskog pokreta Jugoslavije. *D. Bilandžić*, u članku Karakteristike društvenog razvoja u Jugoslaviji od 1945. do danas, daje kratak prikaz osnovnih etapa razvoja socijalističke Jugoslavije.

KULTURNI RADNIK, časopis koji izdaje Prosvjetni sabor Hrvatske, posvetio je broj 5 jubileju SKJ. Najveći broj priloga u njemu odnosi se na teme iz razdoblja između dva rata. Prvim godinama razvoja radničkog pokreta i KPJ posvećeni su članci *S. Koprivice-Oštrić*, Stvaranje Komunističke partije u Jugoslaviji, *S. Žarića*, Radnički pokret u Hrvatskoj od 1917. do zabrane KPJ, i *M. Sentićeve*, Studentski pokret na Zagrebačkom sveučilištu od Kongresa ujedinjenja do Obznane. Pojedina značajnija pitanja u razvoju KPJ između dva rata cjelovitije su obuhvaćena u člancima *J. Cazića*, Komunistička

partija Jugoslavije i njen odnos prema sindikatima, *I. Curla*, Neki aspekti kulturne djelatnosti u radničkom pokretu između dva rata, te *I. Jelića*, KPJ i seljačko pitanje. Svim ovim prilogima može se pribrojiti i članak *I. Jelića*: Titov dolazak na čelo Komunističke partije Jugoslavije. Također se pretežnim svojim dijelom na međuratno razdoblje odnosi i ovdje objavljeni referat: 50 godina revolucionarne djelatnosti SKOJ-a, što ga je *M. Mador* podnio na svečanoj konferenciji Saveza omladine Hrvatske u Zagrebu 30. IX 1969. Preostala dva članka odnose se na pitanja razvoja SKJ poslije 1945; *R. Kalanj*, Savez komunista Jugoslavije i međunarodni radnički pokret, i *V. Cvjetičanin*, SKJ i samoupravljanje.

DUBROVNIK, časopis ogranaka Matice hrvatske u Dubrovniku, objavio je u broju 4 tri priloga u povodu 50-godišnjice SKJ. Dok prilog *I. Jelića*, Značenje osnivanja Komunističke partije Hrvatske, sadrži veoma sažet osvrt na neka bitna pitanja u vezi s temom u naslovu, ostala dva rada prilog su povijesti radničkog pokreta i KPJ u Dubrovniku. *M. Kapović* u članku Razvoj radničkog pokreta, KPJ i SKOJ-a u Dubrovniku 1929—1937. iznosi na osnovu nove građe neke momente iz djelatnosti dubrovačkih komunista nakon uspostave šestojanuarskog režima, i time nastavlja svoj prikaz razvoja radničkog pokreta do 1929. (*Dubrovnik*, 3/1964). U članku: Radničko glazbeno društvo »Zora« u Dubrovniku (1926—1936) *V. Benković* ukazuje na jedan uspješan oblik rada dubrovačkih komunista prije rata.

REVIJA, časopis koji izdaje ogranak Matice hrvatske u Osijeku, posvetio je br. 6 obljetnici SKJ. U njemu je prvenstveno zanimljiv prilog *L. Krausa*, Obnova radničkog pokreta u Osijeku iza prvog svjetskog rata, u kojemu se ta problematika prvi put obrađuje opširnije i detaljnije. Članak *P. Čimbura*, Franjo Ljuština ili svesremenost čovjeka revolucionara, s obzirom na svoj esejistički pristup, nema pretenzija da bude prilog istraživačkog karaktera, ali ipak ponešto pridonosi širem upoznavanju ovog značajnog revolucionara, komunista, o kojemu se inače veoma malo pisalo.

ZADARSKA REVIJA, časopis ogranaka Matice hrvatske u Zadru, posvetila je br. 6 jubileju SKJ i ujedno 25-godišnjici oslobođenja Zadra, te je ta druga obljetnica dala izrazitije obilježje sadržaju časopisa. Pored priloga *D. Živojinovića*, Političko-ekonomske prilike u Zadru 1919. godine, koji obiluje nizom zanimljivih podataka, treba spomenuti i rad *K. Milutinovića*, Josip Smodlaka u borbi za Zadar (O stogodišnjici njegova rođenja). Inače, ostali prilozi na koje bi trebalo upozoriti odnose se na poslijeratni razvoj Zadra, te u tom pogledu pridonose poznavanju njegove najnovije povijesti, bez obzira na to što im je pristup poglavito sociološki: *B. Jurić*, Privredni polet oslobođenog Zadra; *J. Jelić*, Osnovne karakteristike društvenih i kulturnih promjena u selima zadarske regije; *I. Bilan*, Sindikat u oslobođenom Zadru (prilog izučavanju razvoja i djelatnosti).

Na kraju bi trebalo upozoriti i na časopis *RIJEČI*, koji izdaje ogranak Matice hrvatske u Sisku. Njegov drugi broj, posvećen obljetnici SKJ, ispunjava u cijelosti prilog *M. Konjhodžića*, Sisak 1941 — Zapisi o prvom jugoslavenskom partizanskom odred. Pišući o ovom poznatom odred isključivo na osnovu memoarskih zapisa i kazivanja, s ciljem »da otme zaboravu neka sjećanja«, autor je svom tekstu dao više literarno obilježje, tako da on ima manje karakter povijesnog priloga.

I. Jelić